

**SOSIAALITYÖNTEKIJÖIDEN
RATKAISUEHDOTUKSET PALVELUIDEN
SAATAVUUTEEN JA MONIAMMATILLISEEN
YHTEISTYÖHÖN LIITTYVISSÄ HAASTEISSA
SOSIAALISEN RAPORTOINNIN AINEISTOSSA**

Käytäntötutkimus

Helsingin yliopisto

Mea Salomaa, Nea Lindborg, Noora Ellonen

TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

- Aineisto koostuu Päijät-Hämeen hyvinvointialueella vuosina 2023-2025 kerätyistä sosiaalisen raportoinnin lomakkeista (N=112), joissa sosiaalialan ammattilaiset kuvaavat havaintoja sosiaalityön arjesta ja niihin liittyvistä ratkaisuehdotuksista.
- Tässä tutkielmassa keskitymme havaintoihin liittyen saatavuuteen ja moniammatilliseen yhteistyöhön.
- Aineisto analysoitiin temaattisella sisällönanalyysillä, mikä mahdollisti keskeisten teemojen tunnistamisen ja jäsentämisen.
  - Analyysi paljasti kaksi pääongelmakokonaisuutta: palvelujen saatavuuden haasteet sekä yhteistyön ongelmat.

TUTKIMUS KÄYTÄNTÖTUTKIMUKSENA

- Tutkimus toteutettiin käytäntötutkimuksena työelämäedustajan kanssa:
  - Koko prosessi lähti liikkeelle yhteisestä pohdinnasta, millainen käytäntötutkimus olisi alueelle hyödyksi
  - Tutkimuksen aiheen rajaus tapahtui työelämäedustajan ehdotuksen mukaisesti koskemaan juuri ratkaisuehdotuksia
  - Tutkimuksen toteutusta ja tutkimuskysymyksiä suunniteltu yhteistyössä
- Tutkimuksen avulla voidaan tehdä näkyväksi arjen käytännöistä nousevia työntekijöiden näkemyksiä ja luoda mahdollisuuksia kehittää toimintatapoja sosiaalisissa raporteissa ilmenevien ratkaisuehdotusten pohjalta

TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

- Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia ratkaisuehdotuksia sosiaalialan ammattilaiset esittävät palveluiden saatavuuteen ja moniammatilliseen yhteistyöhön liittyviin haasteisiin.
- Tutkimus tarkastelee näitä kahta ilmiötä yhdessä, koska ne kytkeytyvät vahvasti toisiinsa: onnistunut yhteistyö voi parantaa palvelujen saatavuutta, kun taas yhteistyön puute voi heikentää sitä.
- Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on paikantaa aineistosta keskeiset haasteet ja ryhmitellä työntekijöiden ehdottamat ratkaisut, jotta voidaan tuottaa tietoa, joka tukee palvelujen kehittämistä ja hyvinvointialueen toimintaa.

TEOREETTINEN TAUSTA + KÄSITTEET

TAUSTA

- Sosiaalityö
  - Ammatinharjoittaminen, jossa keskiössä heikommassa asemassa olevan auttaminen
- Rakenteellinen sosiaalityö
  - Pyritään tunnistamaan yhteiskunnan rakenteelliset ongelmat ja vaikuttamaan niihin
- Sosiaalinen raportointi
  - Tiedontuottamisen tapa, jonka tarkoitus on tuottaa käytäntöön perustuvaa tietoa

KÄSITTEET

- Palveluiden saatavuus
  - Tarvitun palvelun olemassaolo ja siihen pääsy iästä, sukupuolesta, kotikunnasta tai taloudellisesta asemasta riippuen
- Moniammatillisuus
  - Yhteistyö ja jaettu asiantuntijuus eri toimijoiden kesken, palveluista muodostetaan asiakkaan etua palveleva kokonaisuus

TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA -KYSYMYS

- Tehtävänä on tarjota ammattilaisille ja hyvinvointialueelle tietoa siitä, millaisia haasteita käytännön työssä esiintyy ja millaisia ratkaisuja ammattilaiset itse esittävät haasteisiin
  - Millaiset teemat toistuvat?
- Tutkimuskysymykset:
  - *Millaisia palveluiden saatavuuteen sekä moniammatilliseen yhteistyöhön liittyviä haasteita sosiaalialan ammattilaiset nostavat esiin?*
  - *Millaisia ratkaisuehdotuksia työntekijät ehdottavat näiden ilmiöiden kehittämiseksi?*

TULOKSET

- Tutkimuksen kokonaisaineistosta (N=112) löysimme 36 saatavuuteen liittyvää haastetta/ratkaisuehdotusta ja 27 yhteistyöhön liittyvää haastetta/ratkaisuehdotusta
  - **Palveluiden saatavuuden haasteet:** riittämättömät palvelut, ongelmat palveluun pääsyssä, väliinputoaminen, yhdenvertaisuuden puute sekä resurssivaje
  - **Moniammatillisen yhteistyön haasteet:** ammattilaisten yhteistyön ja keskustelun puute, vastuukysymykset ja palveluprosessin ongelmallisuus
  - **Ratkaisuehdotukset saatavuuden haasteisiin:** rakenteellisten esteiden purkaminen, palveluiden ja tarpeiden parempi kohtaaminen, resurssien vahvistaminen ja kohdentaminen sekä kokonaisvaltainen työskentely asiakkaan asioissa
  - **Ratkaisuehdotukset moniammatillisen yhteistyön haasteisiin:** saumaton monialainen yhteistyö ja tiedonkulku päätöksenteosta käytäntöön, palvelurakenteiden vahvistaminen ja kattavan palvelukokonaisuuden varmistaminen sekä ajankäytön ja osaamisen vahvistaminen koulutuksen avulla.
- Aineistosta nousi myös muutamassa kohdassa esiin se, että havaittuun ongelmaan ei osattu kertoa ratkaisua.
  - Havaitut ongelmat koettiin moninaisina ja liittyvän moneen eri palveluun

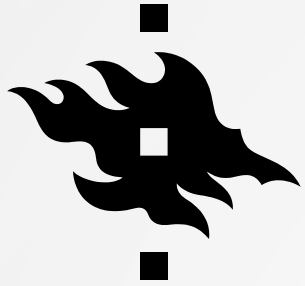
Palveluiden saatavuuden haasteet

KOODIT	ALATEEMAT	TEEMA
Epäselvyys palvelujen saannissa Palvelua ei ole tarjolla Nykyinen palvelu ei riitä avuksi Palvelu ei sovi asiakkaan tarpeeseen	Palvelun saaminen hankalaa tai mahdotonta Palvelusta ei ole apua	Riittämättömät palvelut
Palveluun ei pääse: Etäisyys Pitkät jonot Puutteelliset digitaidot Palvelu on, mutta kyseinen asiakas ei pääse Tietojärjestelmien ongelmat	Tekniset tai digitaaliset esteet Fyysiset esteet Rakenteelliset esteet	Ongelma palveluun pääsyssä
Päihdepalvelun asiakkaalta evätään toinen palvelu Vammaispalvelun asiakkaalle ei löydy sopivaa palvelua Asiakas ei ota palvelua vastaan Muistisairas, mutta ei tarpeeksi iäkäs ikääntyneiden palveluun	Yksi palvelu poissulkee toisen Vastuukysymykset	Väliinputoaminen
Asiakkaan puutteellinen kielitaito Asiakkaan sukupuoli Paljon palveluja tarvitseva asiakas Kyvyttömyys käyttää digipalveluja: tiedottomuus	Asiakkaan ominaisuudet Digitaalinen osaamattomuus	Yhdenvertaisuuden puute
Liian vähän henkilökuntaa Henkilökunnalla liian kiire Palvelu on tosiasiasa riittämätön	Rakenteelliset ongelmat Taloudelliset ongelmat	Resurssivaje

Ratkaisuehdotukset saatavuuden haasteisiin

KOODIT	ALATEEMAT	TEEMA
Lähityön säilyttäminen Puhelinnumeroiden maksuttomuus Palvelun kustannus (palautuskuori, omavastuu pois) Palvelun sijainti lähemmäs Paremmat aukio-oloajat Ajanvarauksettomuus	Kotiin tehtävä ja jalkautuva työ Taloudellinen saatavuus Aukiolo-ajat ja ajanvarauksettomuus	Rakenteellisten esteiden purkaminen
Palveluista tiedottaminen ja neuvonta Toimivat informaatiokanavat Kieliasiat/tulkki (työntekijän tieto) Käännetty infomateriaali Tarvekohtainen apu Ennaltaehkäisevät palvelut Ei vaatimuksia esimerkiksi päihitteettömyydestä	Asiakasohjaus Erityisryhmien huomioiminen Oikea-aikaisuus	Palveluiden ja tarpeiden parempi kohtaaminen
Lisää palveluita (tukihenkilö, ammatillinen tukihenkilö) Lisää työntekijöitä Jonojen purkaminen Palvelun jatkuvuus Työntekijöiden osaamisen vahvistaminen Kehittämisprojektit	Palveluiden riittävyys ja tarkoituksenmukaisuus Henkilöstöresurssit Palveluresurssit	Resurssien vahvistaminen ja kohdentaminen
Paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat Moniammatillisuus Tiedonkulun vahvistaminen Kokemusasiantuntijat Luottamuksellinen suhde asiakkaaseen	Väliinpuotoajien huomioiminen Asiakkaan osallisuuden vahvistaminen Verkostoyhteistyö Pitkäkestoinen hoitosuhde	Kokonaisvaltainen työskentely asiakkaan asioissa

Moniammatillisen yhteistyön haasteet

KOODIT	ALATEEMAT	TEEMA
Yhteistyön puute: Sosiaali- ja terveydenhuolto Lastensuojelu ja lastenpsykiatria Koulu ja sosiaalihuolto Opiskeluhoito ja perheneuvola Lastensuojeluun Pieniin kuntiin Asiakkaan työkykyyn liittyvät kysymykset Paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat Lääkärin valta yhteistyöverkostossa	Palvelujen välisen yhteistyön puute Vallan hiljainen jakautuminen Rajapintojen epäselvyys ja vastuukysymykset	Ammattilaisten yhteistyön ja keskustelun puute
Väliinputoaminen: Vanhuspalvelut Moniongelmaisuus Vammaispalvelut Lapsiperheiden nivelvaiheet Päihteidenkäyttäjät Pankkiasiat	Vastuunvälttely, kun monia asiakkaita Ajatus, siitä että toinen palvelu hoitaa Tuen puute, kun siirtyy palvelusta toiseen	Vastuukysymykset
Epäselvä palvelu Tiedonkulun ongelmat Palveluun ei pääse Liian pitkät jonot	Palvelun epäselvyys Rakenteelliset ongelmat	Palveluprosessin ongelmallisuus

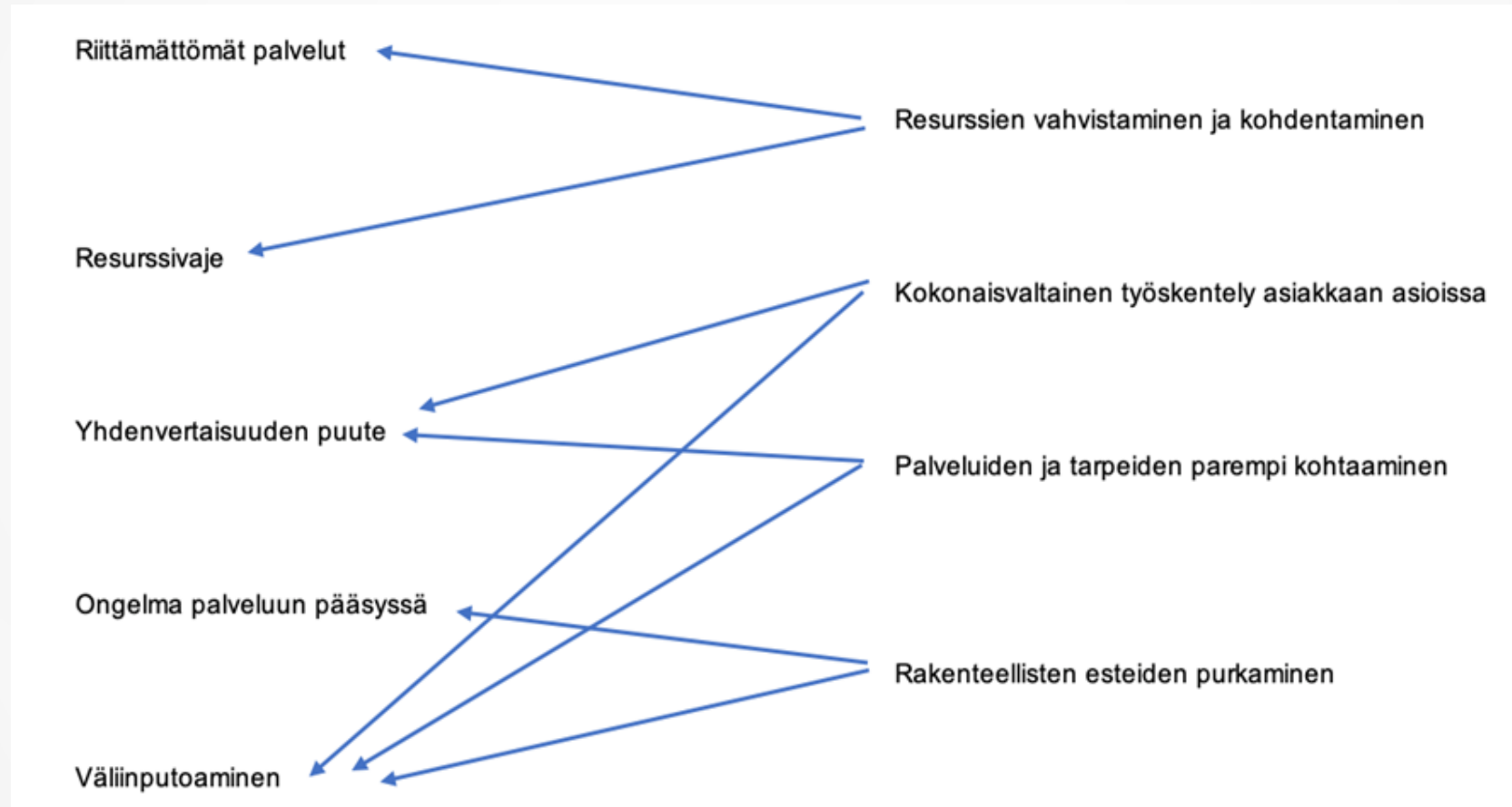

Ratkaisuehdotukset yhteistyön haasteisiin

KOODIT	ALATEEMAT	TEEMA
Monialainen yhteistyö Yhteistyön vahvistaminen Yhteistyö päättäjien ja työntekijöiden välillä Suunnittelu monialaisessa työssä Tiedonsaannin helpottaminen Neuvonnan, vuorovaikutuksen ja tiedonsaannin parantaminen	Kuraattori palvelut Väliinpuotoajien tunnistaminen Palvelun selkeyttäminen Palveluiden välinen yhteistyö Lääkäreiden valta-aseman purkaminen	Saumaton monialainen yhteistyö ja tiedonkulku päätöksenteosta käytäntöön
Uusi palvelu Muutos rakenteisiin	Kotoutuminen Jalkautuminen Rakenne	Palvelurakenteiden vahvistaminen ja kattavan palvelukokonaisuuden varmistaminen
Ajankäyttö Koulutuksen lisääminen	Työn ajoittaminen Palveluiden väliset koulutukset	Ajankäytön sujuvoittaminen ja osaamisen vahvistaminen koulutuksen avulla

SAATAVUUDEN HAASTEET JA RATKAISUEHDOTUKSET

MONIAMMATILLISEN YHTEISTYÖN HAASTEET JA RATKAISUEHDOTUKSET

Ammattilaisten yhteistyön ja keskustelun puute

Ajankäytön sujuvoittaminen ja osaamisen vahvistaminen koulutuksen avulla

Vastuukysymykset

Saumaton monialainen yhteistyö ja tiedonkulku päätöksenteosta käytäntöön

Palveluprosessin ongelmallisuus

Palvelurakenteiden vahvistaminen ja kattavan palvelukokonaisuuden vahvistaminen

TULOKSET

➤ Saatavuuden ja yhteistyön toisiinsa kietoutuminen

- Ratkaisuehdotuksista nousi esiin keskeiset kehittämissuunnitelmat:

- rakenteellisten esteiden purkaminen
- palveluiden ja asiakkaiden tarpeiden parempaan kohtaaminen
- resurssien vahvistamiseen
- moniammatillisen yhteistyön tiivistäminen

- **Rakenteellisia esteitä** voidaan vähentää:

- lisäämällä jalkautuvaa työtä
- säilyttämällä lähipalvelut
- tarjoamalla ajanvarauksettomia vaihtoehtoja
- poistamalla taloudellisia esteitä.

- **Palveluiden ja tarpeen**

kohtaamista tukevat:

- keskitetty neuvonta
- selkeät informaatiokanavat
- tulkkipalvelut ja käännetty materiaali
- matalan kynnyksen palvelut päihteenkäyttäjille

- **Resurssien vahvistaminen**

edellyttää:

- henkilöstön lisäämistä
- osaamisen kehittämistä erityisryhmien kanssa työskentelyssä
- mielenterveyspalvelujen kehittämistä

- **Monialaisen yhteistyön**

parantamiseksi tarvitaan:

- yhteisiä koulutuksia
- verkostotyön vahvistamista
- roolien selkeyttämistä nivelvaiheissa.

Lisäksi asiakkaiden **osallisuutta** voidaan lisätä:

- kuulemalla heitä ratkaisujen suunnittelussa
- hyödyntämällä kokemusasiantuntijoita.

POHDINTA JA TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN

- Miten hyvinvointialue hyötyy tuloksista?
  - Saumaton yhteistyö palveluiden välillä, selkeä roolijako asiantuntijoiden kesken sekä keskusteluyhteys ammattilaisten välillä
- Sosiaalisen raportoinnin jatkaminen hyvinvointialueella?
  - Yhteiskehittämisen mahdollisuus ja asiakkaiden kokemukset palvelun tosiasiallisesta saatavuudesta
  - Keino tarkastella sote-uudistuksen vaikututusta, tutkimuksen toistamisen mahdollisuus
  - Haasteena laaja käsitteistö ja käsitteiden monitulkintaisuus
  - Työntekijät oman työnsä asiantuntijoina, mutta toisaalta asiakkaan äänen kuulumattomuus